

Anders Zorn's Konstakademiska utställningen
Tournament of shadows

Kungliga Konstakademien

Galleri Öst

19/1-24/2 2019

© 2019 G. E. Carlsson
Skulptur och Konst

TOURNAMENT OF SHADOWS

Platsen: ödsliga stäpper och ökenområden långt borta i Kazakstan i södra Sibirien. Där utförde Sovjetunionen över 400 kärnvapensprängningar, den första 1949, samtidigt som USA testade sina atombomber i Nevadaöknen. Otillgängliga landskap av samma art som senare lockade Land Art-konstnärer som Robert Smithson och Michael Heizer, ett slags icke-platser, tillvarons yttersta utposter.

Kärnvapen har åter dykt upp som ett reellt hot. Ändå har det blossat upp en strid kring FN:s deklaration mot kärnvapen; så har Sverige utsatts för amerikanska påtryckningar att inte underteckna den. Också de politiska partierna är oense – en oenighet som går tillbaka till debatten om en svensk atombomb decennierna efter kriget. Den tidens ledande publicist Herbert Tingsten propagerade ivrigt i DN för att Sverige skulle skaffa kärnvapen. Men för Tingsten kom frågan så småningom att underordnas kampanjen för Sveriges anslutning till Nato: "Då denna kampanj börjat blev frågan om atomvapnet sekundär, även om vapnets betydelse ofta framhövdes och diskuterades – ty ett inträde i Atlantpakten skulle medföra att vi kom under skyddet av USA och därmed reellt av atomvapnet." (*Tingsten, Mitt liv, I*).

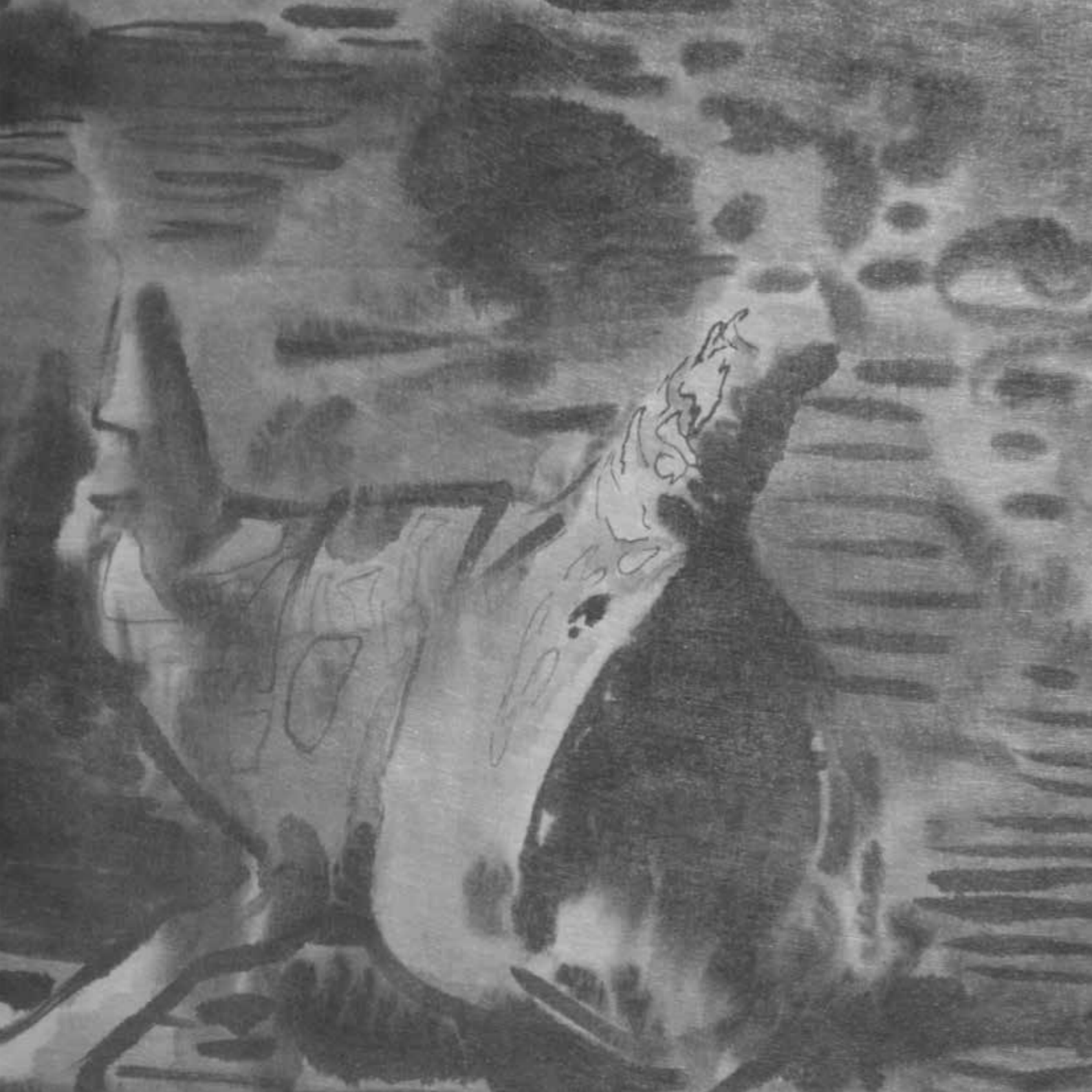
I sviten *Tournament of Shadows* har Markus Anteskog utgått från dokumentära foton och filmer från kärnvapenproven i Kazakstan. Det är stora grisaillemålningar i tusch på syntetisk fiberduk, sådan som används i köksträdgårdar och på byggen. De beskriver en nebulös skuggvärld mellan apokalyptisk destruktion och paradoxal skönhet, mellan figuration och upplösning. Hettan och tryckvågor förvandlade stenarna till sällsamma meteoriter och smälte mineraler till glas. Hur kan människan producera detta vansinne? Är det resultatet av en militärstrategisk rationalitet eller en inre dödsdrift?

De destruktiva krafterna har redan tidigt varit ett tema i Markus Anteskogs konst: hans skulpturer på examensutställningen på Mejan 2004 kretsade kring materialet asbest och några år senare gjorde han en expedition till den förgiftade och halvt uttorkade Aralsjön mellan Uzbekistan och Kazakstan, en av människan skapad ekologisk katastrof. Iförd skyddskläder målade han vid stranden av sjön en svit akvareller där penseln doppades i det giftiga vattnet och ur förstörelsen uppstod en serie meditativa landskapsmålningar i Aguélis anda. Destruktionen födde en motståndets estetik. Och när jag ser målningarna av de måttlösa detonationerna i Kazakstan tänker jag på hur konstnären några år efter Mejan drabbades av en förödande stroke som han efter en lång tids koma och mot alla odds lyckades överleva för att återvända till sitt konstnärskap: destruktion föder motstånd, viljan att överleva.

De ryska atombombstesterna ägde rum utanför det egentliga Rysslands gränser i ett *waste land* kring staden Semipalatinsk i Kazakstan i södra Sibirien. Hit förvisade centralmakten allt det man inte önskade; en avstjälningsplats för kärnvapenexperiment men också för dissidenter och brottslingar. Markus Anteskog upptäckte att just till Semipalatinsk förvisades Dostojevskij efter fyra år i det fängelse som han beskrivit i *Det döda huset*. Boken blev hans motståndshandling i polemik mot en passage han läst hos Hegel, där filosofen avfärdar Sibirien som en försumbar periferi utan betydelse i historien. Men för Dostojevskij blev Sibirien, den så kallade "Norra sluttningen", det centrum som lade grunden för hans konstnärskap. Och Markus Anteskog har sökt sig till liknande extrema, förtvivlade icke-platser, det må vara öknar eller djuphavsfickor: förtvivlade men samtidigt existentiella, kanske teologiska, vändpunkter, de yttre och inre icke-platser vars grekiska ord heter "ou topos", utopi.

Peter Cornell

Hedersledamot i Konstakademien

"Jag har alltid varit av den åsikten att domedagen kommer att komma i formen av en gigantisk ångkokare upphettad till en temperatur av tretusen atmosfärer vilken kommer att spränga jorden i luften"* Och jorden var öde och tom, och mörker var över djupet.

I märkligheten vilar uppenbarelsen, ej skapad i begynnelsen utan i evigheten. Segmenterad i den sprödaste jord bland humus och dylika beståndsdelar som konstruerats sedan tidernas begynnelse, och som nu är det fundament vilket verkligheten omsluter. Mänskligheten, paradiset exkrement, en sanitär olägenhet, hemlös och anomalisk i den rådande världsordningen. Detta kvalster skall överta din kudde när du sover, och levandegöra din drömmar.

Inbillningsfoster, kvacksalvare och dagdrivare. Undersökning av mänskligheten pågår, inga spår är fastställda med fantombilder finns.

Mänsklighetens tålmodiga uppbyggnad. Svampar i egenskap av Tjernobyls minne, generationer av finjusteringar konstruerade att lagra katastrofen inom sig. Samvetets perfekta magasin.

Från den stora sakens en liten asbestsfiber, en miljonprograms desperado som ej har plats i himmel eller helvete. En osynlig infiltratör som övertar vitala organ, där sedan mänskligheten kan växa sig stark. En andedräkt slår hål i luften, en hänvisning till andra sidan. Edens lustgård rymmer inte en parasitisk natur.

Skapelseberättelsens dekonstruktion, de marginaliserade beståndsdelarna som tids nog tar oss till himmelen. Evigheten trycker så att säga på underifrån.

Markus Anteskog

**Citat Jules Verne*

TOURNAMENT OF SHADOWS

The place: desolate steppes and desert areas far away in Kazakhstan in southern Siberia. This is where the Soviet Union carried out more than 400 nuclear weapon tests, the first in 1949 at the same time as the USA was testing its nuclear bombs in the Nevada desert. Remote, inaccessible tracts like those which later appealed to Land Art artists like Robert Smithson and Michael Heizer, kinds of non-places, the uttermost outposts of existence.

Once again nuclear weapons have emerged as a palpable threat. Nevertheless, conflict has arisen about the UN Convention on their prohibition: Sweden has been subjected to pressure from the USA not to ratify it. The political parties also disagree – a disagreement that can be traced back to the debate about a Swedish atom bomb in the post-war decades. One of the leading political commentators of the day, Herbert Tingsten, was a fervent advocate in his newspaper, *Dagens Nyheter*, for the development of a Swedish nuclear weapon. But eventually this issue was to take second place for Tingsten to Sweden's membership of NATO: "when this campaign began the question of a nuclear weapon became secondary, even though the importance of such a weapon was frequently affirmed and discussed – because entry into the Atlantic pact would mean that we enjoyed the protection offered by the USA, and therefore in reality by atomic weapons". (*Tingsten, Mitt liv, I*).

Markus Anteskog has based his suite *Tournament of Shadows* on documentary photographs and films from the nuclear tests in Kazakhstan. It consists of large grisaille paintings in ink on a synthetic canvas of the kind used in kitchen gardens and building sites. It describes a nebulous world of shadows between apocalyptic destruction and paradoxical beauty, between figuration and decomposition. The heat and shock waves transform the stones into singular meteorites and fuse minerals into glass. How can mankind give rise to this insanity? Is it the outcome of rational military strategy or an inherent death wish?

The destructive forces have already been one theme in the Markus Anteskog's art: his sculptures for the degree exhibition at the Royal Institute of Art in 2004 centred on asbestos as a material and a few years later he made an expedition to the poisoned and half-parched Aral Sea between Uzbekistan and Kazakhstan, an ecological catastrophe created by mankind. Wearing protective clothing he painted a series of watercolours on the beach, dipping his brush into the toxic water, and out of this destruction created a series of meditative landscapes in the spirit of the Swedish painter Aguéli.

Destruction engendered an aesthetic of resistance. And when I see the paintings of the immeasurable detonations in Kazakhstan, I recall how a few years after leaving the Royal Institute of Art, the artist was afflicted by a devastating stroke which, after a long period in coma, he managed against all the odds to survive to return eventually to his artistic career: destruction engenders resistance, the will to survive

The Russian nuclear tests were actually undertaken outside the boundaries of Russia proper, in a waste land around the city of Semipalatinsk in Kazakhstan in southern Siberia. This is where the central authorities banished all those it did not wish to accommodate: the region became a dumping ground for nuclear tests as well as for dissidents and criminals. Markus Anteskog found out that it was to Semipalatinsk that Dostoevsky was banished after the four years imprisonment in the same region he described in his *House of the Dead*. This book became his gesture of opposition in his polemic against a passage he had read in Hegel, where the philosopher discounts Siberia as a negligible periphery with no historical significance. But for Dostoevsky Siberia, the "northern slope of Asia", became the centre that gave new depth to his oeuvre. And Markus Anteskog has sought his way to similar extreme non-sites: devastated, desperate, but at the same existential and perhaps theological turning points, the furthestmost as well inner non-sites for which the Greek word is *ou tópos*, utopia.

Peter Cornell
Member of the Swedish Royal Academy of Art
Translated from the Swedish by David Jones

Kishlak* falling
under a spell—
under layers, layers of powder.
I am frightened.
Nowhere to run-wail
all night from the minaret tower.
And the age—tumbles down with a scream.
And the age—thundering over the desert.
And a thousand trunks in its grasp,
a thousand—torn from the ground.
My mouth under my palm,
my eyes—sunk under eyelids,
I grieve and grieve for my kind,
for the wretched fruit of this island.
My lament—sinks where it stands.
Crawling, clawing its crooked body,
hunting down the track in the sand,
hunting ground, the track—-is bloody.
A crooked minaret stuck in the sand.
Like a wounded wolfhound—howling.

Green desert The Life and Poetry of Olzhas Suleimenov
Edited by Rafis Abazov
Translated by Sergey Levchin and Iiy Bernstein

**Kishlak – settlement, village.*

Det är inte med minnet vi utforskar det förflyttna

(1974-1975)

Ö
D
O
U
T
P
L
I
A
P
I
I
O
S
K
O
S

Foto: Ulf Borin | Grafisk produktion: Aktivitetsfabriken i Hudiksvall | Tryck: tisdag

www.markus-anteskog.se
contact@markus-anteskog.se